שאני אמר אדם טהור נכנס לשם תטלה הכא נמי נימא עורב אתא ושדא אדם דבכונה אמרינן עורב דשלא בכונה לא אמרינן מכדי האי ככר ספק טומאה ברה"י הוא "וכל ספק טומאה ברה"י ספקה טמא משום דהוי דבר שאין בו דעת לישאל "וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה"ר בין ברשות היחיד ספקו טהור ואב"א הכא בטומאה דרבנן "דיקא נמי דקתני טרף כדכתיב °עלה טרף: וחכ"א לא כדברי זה ולא כו': ת"ר וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה לא כדברי שמאי שלא עשה סייג לדבריו ולא כדברי הלל שהפריז על מדותיו אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה "כיצד בדקה עצמה באחד בשבת ומצאת טהורה וישבה שני ושלישי ולא בדקה ולרביעי בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מפקידה לפקידה אלא מעת לעת ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת כיצד בדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה וישבה לה שניה ושלישית ולא בדקה ולרביעית בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מעת לעת אלא מפקידה לפקידה פשיטא כיון דבדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה לא מטמינן לה מעת לעת איידי דתנא מעל"ע ממעטת על יד מפקידה לפקידה תנא נמי מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת אמר רבה מאי טעמייהו דרבנן אשה מרגשת בעצמה א"ל אביי אם כן תהא דיה שעתה ורבה *לחדודי לאביי הוא דבעי אלא מאי טעמייהו דרבנן כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל "חכמים תקנו להן לבנות ישראל שיהו בודקות עצמן שחרית וערבית שחרית להכשיר טהרות של לילה וערבית להכשיר טהרות של יום וזו הואיל ולא בדקה הפסידה עונה מאי עונה עונה יתירה א"ל רב פפא לרבא והא זימנין משכחת להג' עונות במעת לעת השוו חכמים מדותיהן שלא תחלוק במעת לעת (א) איבעית אימא *שלא יהא חוטא נשכר מאי בינייהו איכא בינייהו דאתניסה ולא בדקה: כל אשה שיש לה וסת [וכו']: לימא מתני' ר' דוסא היא ולא רבנן*) דתניא "ר"א אומר ארבע נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקנה *ר' דוסא אומר כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' דוסא אלא שלא בשעת וסתה אבל בשעת וסתה מודו ליה ומתניתין בשעת וסתה ודברי הכל מכלל דר' דוסא אפילו שלא בשעת וסתה אמר מאן תנא להא דת"ר אשה שיש לה וסת כתמה טמא למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת נימא רבנן היא ולא רבי דוסא אפילו תימא רבי דוסא ע"כ לא פליג רבי דוסא עלייהו דרבנן אלא בשעת וסתה אבל שלא בשעת וסתה מודי להו ומתניתין בשעת וסתה ור' דוסא היא

ובריתא

ויקרא ס

*) [משום פלוגתא דר' דוסא דליתא במשנה שפיר גרסי' דתניא]

שאני אומר כו'. אבל בקופה הא נמצא שרץ לתוכה ושעת מציאתה טמאה היא: עורב אייתי ושדא. לאחר שטלטל הקופה לזוית אחרת ובזוית הראשונה לא היה: מכדי האי ככר ספק טומאה הוא. ספק נגע ספק לא נגע אבל אקופה לא פריך דהא לא איתחזק טומאה בזוית של בית הראשון. וכי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית ולשנויי כדמשני: שאין בו דעת לישאל. אם נגע אם לא נגע: ספקו טהור. דהא (ג)קיימא לן' ספקו טמא ברה"י משום דגמרינן מסוטה שסוטה יש בה דעת לישאל אם נטמאה אם לאו: בטומאה דרבנן. כגון הנך מעלות דאומר בקדש (חגיגה כ:) בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (שם יח:) ומש"ה אפילו ברה"י ספקו טהור: עלה טרף. דבר הקל ה"נ טומאה קלה. אית דאמרי מדף עליונו של זב ושנוש הוא דעליונו של זב מטמא ככר מן התורה בפרק בנות כותים (לקמן דף לג:) נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה לומר לך דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ומעיקרא כי אותבייה הכי הוה ס"ד דעליונו של זב הוא: שהפריז. *שהגדיל והרחיב מדתו (ג)שטמאה למפרע מפקידה לפקידה: איידי דתנא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה. דאיצטריך למיתניה דלא תימא עם סילוק ידיה ראתה באחד בשבת תנא נמי כו': מאי טעמא דרבנן. מאי האי שיעורא דמעת לעת דבשלמא מפקידה לפקידה דהלל ניחא דשמא עם סילוק ידיה ראתה אלא מעת לעת מאי שיעורא הוא: אשה מרגשת בעצמה. ואם איתא דעם סילוק ידיה ראתה הוה מרגשת: אם כן. דאשה מרגשת: תהא דיה שעתה. ואפילו מעת לעת אמאי מטמא למפרע: חכמים תקנו להן וכו'. מתני' היא (לקמן יא.) פעמים היא צריכה להיות בודקת כו': שחרית. להכשיר טהרות של לילה להוציא מכלל ספק טומאה שאם תמצא טהורה מדע שלא ראתה בלילה ולכשתמצא ערבית טמאה יאמרו אלו מספק: וזו. שבדקה עכשיו ומצאה טמאה והרי ימים רבים שלא בדקה: הפסידה עונה. כל טהרות שנתעסקה בהן בעונה הזאת הפסידוה: מאי עונה. הרי שתי עונות הן היום והלילה דהיינו מעת לעת כגון אם מצאה ערבית טמאה הפסידוה כל טהרות של יום ושל אמש: ומשני עונה יתירה. הפסידוה משום קנס שהרי הפסידוה טהרות של אמש משום קנס אבל טהרות של יום לאו קנס הוא דאי נמי בדקה שחרית ומצאה טהורה וערבית ומצאה טמאה הפסידה טהרות של יום דהיינו מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת: ג' עונות. כגון אם לא בדקה ימים רבים ובדקה בצהרים דמטמאין לה מעת לעת דהוה להו ג' עונות היום ואמש ואתמול למפרע עד צהרים והשתא קנסינן לה שתי עונות ורבנן מדא הוא דקנסו ותו לא: ומשני חכמים השוו מדותיהם שלא תחלוק במעת לעת. זמן קבוע ושלוט נתנו לה למפרע ואפילו עשתה אותו זמן מג' עונות כגון שבדקה בצהרים ולא בדקה שחרית ואמש לא רצו לגרוע ולמעט זמנה הקבוע לה אלא פסקו דבריהם שלא תתן דברים לשיעורין: אב"א. להכי מטמינן לה מצהרים דאתמול דאי אמרת לא נקנס אלא עונה יתירה נמצא חוטא נשכר דאילו זו שלא בדקה עצמה ימים רבים ובדקה לה היום שחרית היתה נקנסת מעת לעת שלם ומפני שאיחרה עד הצהרים והוסיפה לחטוא לא תפסיד אלא לילה ואלו יום: דאיתניסה. שנאנסה שחרית ולא בדקה דלישנא דחוטא נשכר ליכא דהא נאנסה ולישנא דלא תחלוק איכא: ד' נשים דיין שעתן. מפני שדמיהן מסולקים ואין דם מצוי בהן: בתולה. בתולת דמים שלא ראתה דם מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה והכי מפרש במתני' (לקמן ז.) [שם:] רבי דוסא אומר כו'. ופליגי רבנן בעלמא עליה: אלא שלא בשעת וסתה. דכיון דראתה שלא בזמנה איכא למיחש דלמא מקמי הכי הוה דהא ליכא למימר אורח בזמנו בא: כתמה טמא למפרע. עד שעת הכתם. אף על גב דבראייתה דיה שעתה מטמאינן כתמה למפרע דהא אשכחינן בראייה טומאה למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע: לימא רבנן היא. דאמרי שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:

ולוקמא

[חולין ט:] [לקמן ה: סוטה כח:] [ברכות לג: וש"נ] [יבמות לב: וש"נ] [לקמן ז] [לקמן ה:]

ואיבעית אימא בטומאה דרבנן · לא בא לתרץ דאפילו אי הוי דבר שיש בו דעת לישאל דאתי שפיר דמה לו לתרץ זה כיון דאמת הוא דככר ומדף אין בהם דעת לישאל אלא מתרץ אפי' אין לתלות בחרס טהור כמו בנפילה לפי שהנפילה קרובה טפי כמו שסובר המקשה אתי שפיר דאיירי בטומאה דרבנן ואיירי בבגדי עם הארץ לפרושים ורש"י דפי' בבגדי פרושים דהוי מדרס לאוכלי תרומה נראה שסובר שבא לתרץ אפי' בשיש בו דעת לישאל ולכך לא רצה לפרש בבגדי ע"ה לפרושים משום דהתם לא שייך מקילין כדאמרינן בשבת פ"ק (דף טו:) דעל ו' ספיקות שורפין את התרומה וחשיב בגדי ע"ה דעל ודאי מגען שורפין ועל ספק מגען תולין (וחשיב בגדי ע"ה) :

[ולפי פירושו הוה יכול לפרש דס"ד דמקשה דמדף היינו בגדי עם הארץ ושמא לא פירש כן משום דבפ"ב אוקי' מדף עליונו של זב וכן במסכת זבין פ"ב [מ"ג] ובעדיות פ"ז [מ"ב] :

כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה · תימה למה הפסיק ושנה המשמשת בעדים ה"ל למיתני מיד כולן דיה שעתה וי"ל דקמ"ל אע"ג דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים כדאמר בגמרא אע"ג דתנן לקמן (דף יא:) אע"ג שאמרו דיה שעתה צריכה להיות בודקת (ד) הכא תנא ליה לאשמועינן דהויא בדיקה חשובה היא לממעט מעת לעת דהוי קודם כדאמרי' בגמרא ולקמן היינו בד' נשים דדיין שעתן והא דמשמע הכא דאפי' אותן דדיין שעתן צריכין בדיקה ובשילהי בנות כותים (לקמן דף לט:) תנן דכל י"א שבין נדה לנדה הרי היא בחזקת טהרה ומפרש בגמרא דאינה צריכה בדיקה ואפ"ה קאמר התם דמטמאה מעל"ע בעה"ס (ה) אפרש לשם :

ובריית'

נר מצוה

טו א מיי' פט"ו מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ח :

טז ב מיי' שם פט"ו הלכה ג [ופט"ז הלכה ח]:

יז ג מיי' פ"ד מהלכות משכב ומושב הלכה ג פ"ט בכ"מ וספי' רש"י כמו איתא דלאמרי :

יח ד מיי' שם פ"ג הלכה ד :

יט ה מיי' פ"ד מהלכות משכב ומושב הלכה ז סמג לאוין קיא :

[שייך במשנה דלעיל כ:]

מוסף רש"י

לחדודי לאביי. כדי שישאל (חולין מג:) שישיב לו מה שהשיב (ברכות לג.).

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא שלא יהא חוטא: (ב) רש"י ד"ה ספקו טהור דהא קיי"ל: (ג) ד"ה שהפריז וכו' פירש שטמאה למפרע: (ד) תוס' ד"ה כל אשה וכו' להיות בודקת כו' הכא: (ה) בסה"ד אפרש לשם · ל"ל בדף לט ד"ה וסילוק :

* * *

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שהפריז שהגדיל והרחיב · כמו פרזות תשב ירושלים (זכריה ב') רש"י ב"מ סט: ד"ה מפרזין :

* * *

תוספי הרא"ש

משום דעלים ליכא פסידא כולי האי שיש להם [illegible] במקוה · [illegible] רבל [illegible] ניחא [illegible] למיתלי בטמא כמו במחזר [illegible] עם הארץ אבל תינוק [illegible] ודרכו בשלמא [illegible] טהור [illegible] שלא יטמא הככר [illegible] אלא טמא אשר : בטומאה דרבנן · פרש"י כגון הנך מעלות דחשיב בקדש בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ומה שלא פירש בגדי עם הארץ מדרס לפרושי' משום דבהניא שרפי' תרומה כדאמרי' פ"ק דשבת על ו' ספיקות שורפין את התרומה · על ספק בגדי עם הארץ [illegible] ושורפין עלייהו תרומה לא מקילין בה לתלות באדם טהור ולפי סברא זו לא היה צריך רש"י לפרש בתוספתא [illegible] דמדף הוי עליונו של זב [illegible] יכול לומר [illegible] בגדי עם הארץ [illegible] לא פי' כן אלא משום דבת"כ קרי לעליונו של זב מדף · ותנן נמי במס' זבין פ"ה [illegible] ובמס' עדיות פ"ד שהוי שלשה [illegible] משכב [illegible] לטמא אדם לטמא בגדים ועל גביו מדף לטמאות אוכלין ומשקין : שהפריז · בו"ן כמו פרזות תשב ירושלים [illegible] ויש לפרש לשון גידול כמו [illegible] על שדותיו [illegible] : חכמים דרבנן בבנות לשת' והא דתניא הבגיה [illegible] מפריש עליהן תרומות ומעשרות משום [illegible] מפריש עליהן [illegible] שני [illegible] עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חוששין משעת לעת בין לפ"ד בגמ' מעת לעת של בדיקה בין לס"ד מעת לעת של הגהה לא שייך לפירוך מ"פ דעם סילוק ידו לא שכיח דמיתברי' והלכך הוצרכו חכמים ליתן שיעור כפי הנראה בעיניהן : כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה [illegible] סדר המשנה ק"ק דמעיקרא הוה ליה למיתני המשמשת והדר כיצד ולהוא ליתנא דמפרש בגמ' ומשמשת ניחא דקאי אבל אשה שיש לה וסת או נמי תקנו לדברי חכמים בעי לאשמועינן דלא איירי אלא באשה שאין לה וסת :

ברייתא

מוסף רש"י (שייך לדף ב ע"ב) מקוה שנמדד ונמצא חסר. שהיה בחזקת שלם ונמדד לאחר זמן ונמצא חסר (גיטין לא:). כל טהרות שנעשו על גביו. בכלים שהטביל בו (קדושין עט.) כל טומאות וטהרות שנשתמשו בהן בכלים ואנשים שטבלו מטומאתן בתוכו מקוה מעולם (גיטין שם). בין ברשות היחיד. בין שהמקוה ברשות היחיד, דקי"ל ספק טומאה ברה"י ספיקו טמא, בין ברשות הרבים. דקי"ל ספיקו טהור, הכא טמא, דלא אמרינן ספק טומאה ברשות הרבים טהור, היינו ספק נגע ספק לא נגע, דליכא למימר לא נגע, אבל זה שהיה טמא ודאי ואתה בא לטהרו בטבילה ספק לא מטהרינן מספק (שם). היה בודק את החבית. תמיד שלא תחמיץ, והניח אותה הכנים להיות מפריש עליה תרומה והולך. כלומר להיות סומך עליה בהפרשת תרומותיו, כשבא לעשות מאה לוגין בכל מקום אמר אומר הרי שני לוגין בחבית פלונית תרומה על מאה לוגין הללו וכן עושה תדיר, ואחר כך נמצא חומץ. ואין ידוע מאימתי החמיצה וכל תרומה שסמך עליה משהחמיצה לא תיקן, דקסבר יין וחומץ שני מינין הן (קדושין עט.). כל ב' ימים ודאי. גרסינן, ולא גרסינן הראשונים, אמוראי פליגי בה בב"ב (נו.) איכא למ"ד כל ג' ימים הראשונים שאחר הבדיקה שבדקה ומצאה יין הרי היא בחזקת יין ודאי וכל טבלים שתקנה תרומתן בה באותן ג' ימים מתוקנים הן, מכאן ואילך ספק והויא תרומה ליאסר לזרים ויאסור ויאכל [illegible] דשמא כבר החמיצה ולא היתה תרומה, ואיכא למ"ד כל ג' ימים שלפני בדיקה זו האחרונה שמצאה חומץ הרי היא בחזקת ודאי חומץ, ואם עשאה באותן ג' ימים תרומה על מקום אחר אינה תרומה ומותרת לזרים אם יתקננה מטבלה, דלא הוי חומץ גמור בפחות מג' ימים, הו שנמצאה חומץ בידוע שלשה ימים יש שנתקלקלה (שם. ועי' רשב"ם ב"ב שם). מכאן ואילך. מג' ולמפרע, ספק. והוי תרומה ליאסר לזרים ויאסור [illegible] (קדושין שם).